

Rapport Arkeologisk förundersökning

kv Humlegården 3, Sigtuna, Uppland 2005

Anders Wikström

Sigtuna Museers Uppdrags Verksamhet

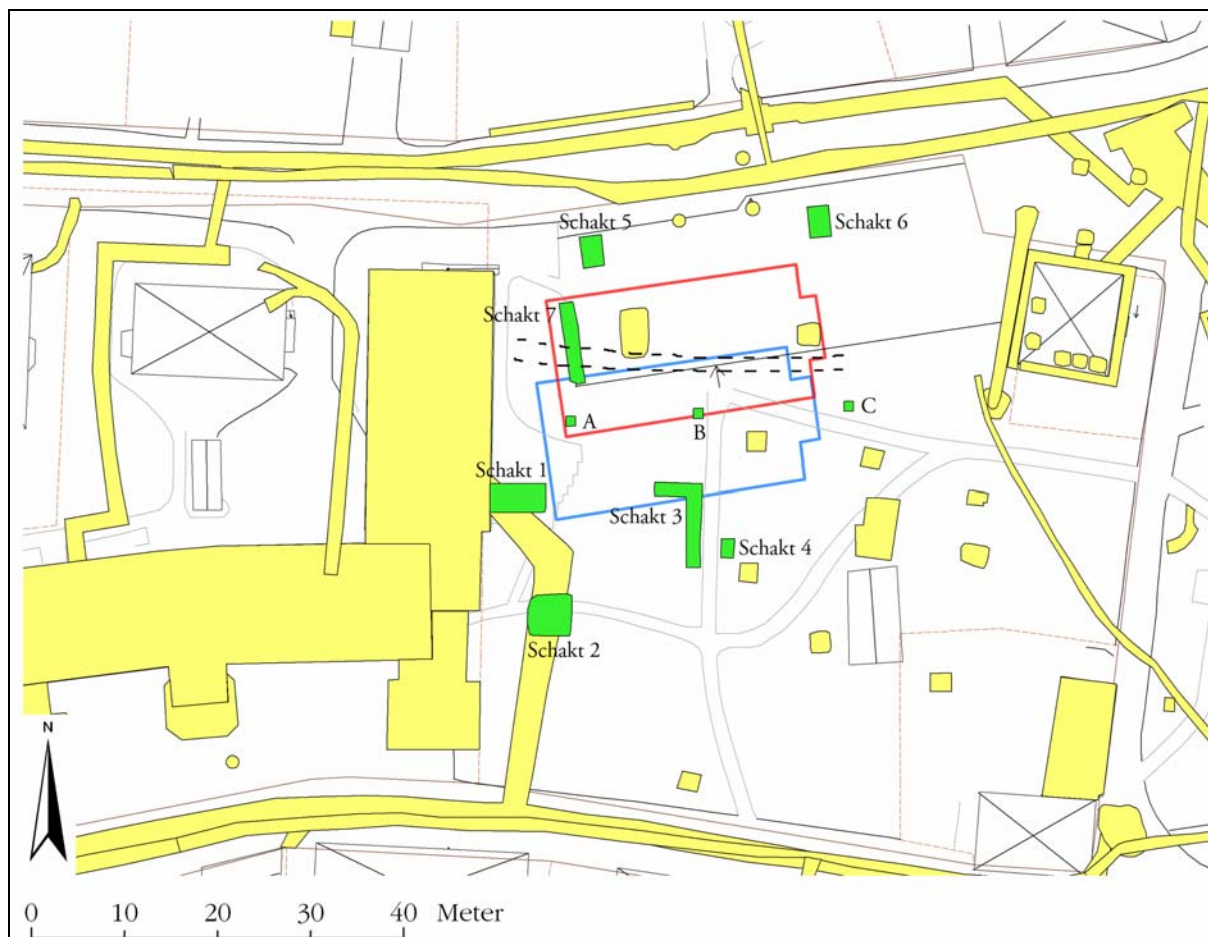
Sigtuna Museum

Stora Gatan 55
S-193 30 Sigtuna

Tfn: 08/597 838 74

Fax: 08/597 838 83

E-postadress: anders.wikstrom@sigtuna.se

Figur 1

Digital karta över kvarteret Humlegården som visar planförslag 4 (röd linje) och planförslag 5 (blå linje), de 10 provgroparna från de två förundersökningarna (gröna ytor, schakt 1-7 utfördes 2004 och A – C utfördes 2005), äldre arkeologiska undersökningar (gula ytor) samt den medeltida gatans förmodade sträckning (svart streckad linje).

Inledning

Stiftelsen Humlegården planerar en utbyggnad av MS-hemmet Humlegården i Sigtuna. Ursprunglig plan var för två byggnader om 800 m², men kostnaderna för en arkeologisk undersökning ansågs för hög. Därför har en ny plan med endast en byggnad om 400 m² tagits fram med två alternativa placeringar (figur 1, planförslag 4 och 5). De nya alternativen försköts några meter längre söderut i förhållande till den ursprungliga planen för byggnaden vid Prästgatan. Planförslag 4 innebär en placering på delar av en befintlig parkeringsplats och den norra delen av en park. Planförslag 5 innebär en placering i den norra delen av parken nedanför parkeringsplatsen. Mellan den planerade byggnaden och befintliga byggnader skall det finnas en lättare inglasad entré som vilar på marken.

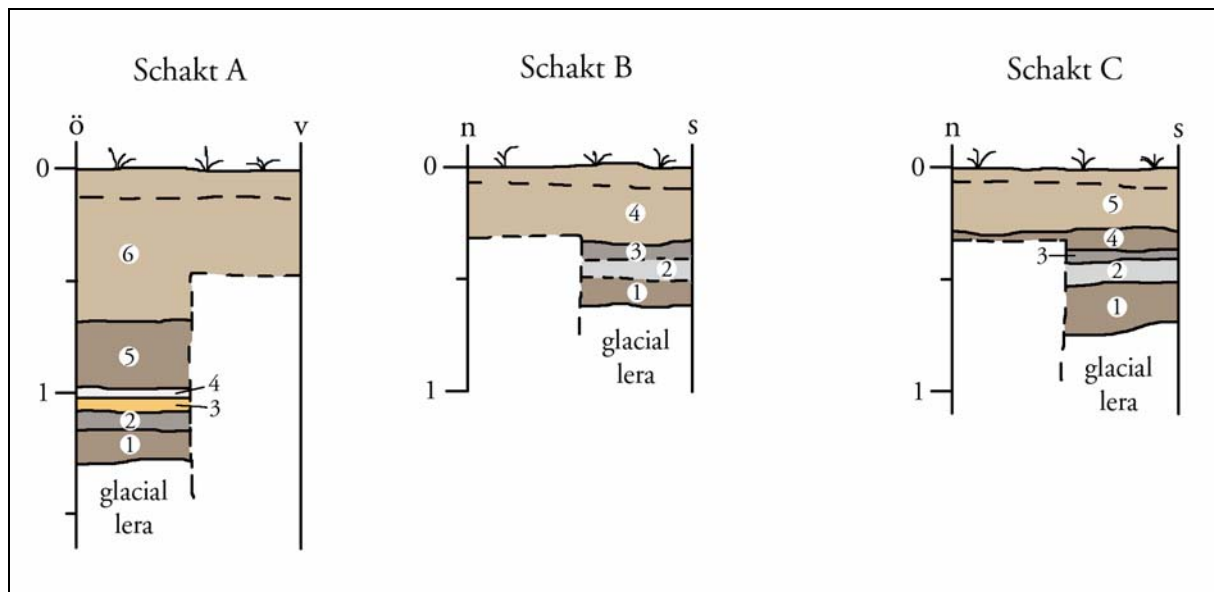
Det berörda området ligger i den västra delen av det lagskyddade fornlämningsområdet RAÄ 195, Svarta jorden, och innehåller lämningar efter en kyrkogård och stadsgårdsbebyggelse. Enligt det ursprungliga förslaget med två byggnader utförde Sigtuna museum i december 2004 en förundersökning i syfte att utreda kulturlagrens tjocklek och kyrkogårdens utbredning (*Wikström 2005. Rapport Arkeologisk förundersökning. Stiftelsen Humlegården, kv Humlegården 3, Sigtuna 2004. Meddelande och Rapporter från Sigtuna Museum nr 22*).

De nya planförslagen innebar att en yta med oklar tjocklek på kulturlagren berördes (figur 1, området mellan schakt 3 och 7). Närheten till den sten- och gruslagda gatan samt avståndet från dagens Stora gatan innebar att kulturlagertjockleken kunde vara mindre. Därför ansågs det viktigt med en kompletterande förundersökning med ytterligare sökschakt. Syftet med den kompletterande förundersökningen var således att utreda kulturlagrens tjocklek inom den nya ytan. För att uppnå syftet undersöktes tre 1x1 meters provrutor för hand (figur 1, schakt A-C).

Resultat

Resultaten från förundersökningen 2004 visade att det finns upp till 0,8 meter tjocka kulturlager med ett genomsnitt på 0,4 meter. Lagren kunde dateras till 1000-talet (figur 1, schakt 1-4). Under parkeringsplatsen påträffades delar av en kyrkogård och en 2,5 meter bred sten- och gruslagd gata, eventuellt föregångaren till dagens Prästgatan (figur 1, schakt 5-7 och svart streckad linje). Kyrkogården har kunnat avgränsas genom resultaten från en arkeologisk undersökning i Prästgatan 1992 samt resultaten från förundersökningen 2004.

Resultaten från den kompletterande förundersökningen visade att det även i schakt A-C finns kulturlager, upp till 0,6 meter tjocka med ett genomsnitt på 0,35 meter (figur 2). Tjockleken visade sig m.a.o. vara likvärdig från förundersökningen 2004 och något tjockare än väntat. Kulturlagren består av bebyggelselämningar och utomhusavsatta lager med en huvudsaklig datering kring 1000-talet. Lagren var generellt mycket uttorkade och lagerskiljen var svåra att urskilja. De medeltida kulturlagren ligger mellan 0,3 och 0,7 meter under markytan (figur 2, schakt C respektive schakt A). I övrigt är resultaten mellan förundersökningen och den kompletterande förundersökningen samstämmiga.

Figur 2
Profilritningar

Lagerbeskrivning:

Schakt A

1. Brunt lager med en hel del större djurben
2. Kollager
3. Orangefärgat brandlager
4. Lager med i huvudsak aska
5. Brunt lager med djurben och svartgods
6. Ljusbrunt lager med tegelflis, kapsyler, glas och recent keramik

Schakt B

1. Brunt lager med en del djurben
2. I huvudsak brunt lager med en hel del lerfläckar, sannolikt lergolv
3. Lager med mycket kol och bitvis orange fläckar, brandlager
4. Ljusbrunt lager med tegelflis, kapsyler, glas och recent keramik

Schakt C

1. Brunt lager med en hel del djurben
2. Brunt lager med en hel del lerfläckar, sannolikt ett stampat jord/lergolv
3. Kollager, eventuellt brandlager eller rester från en härd
4. Brunt lager med djurben och svartgods
5. Ljusbrunt lager med tegelflis, kapsyler, glas och recent keramik

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	(förundersökning 2004, 431-04-66822)
Uppdragsgivare:	Stiftelsen Humlegården
Kvarter/område:	Humlegården 3
Socken:	Sigtuna stad
Landskap:	Uppland
Ek kartblad:	118 21 Sigtuna
Typ av undersökning:	kompletterande Förundersökning
Fältarbetstid:	juli 2005
Fältarbetspersonal:	Anders Wikström
Dokumentationsmaterial:	1 schaktplan, 1 profilritning, 15 digitala fotografier

